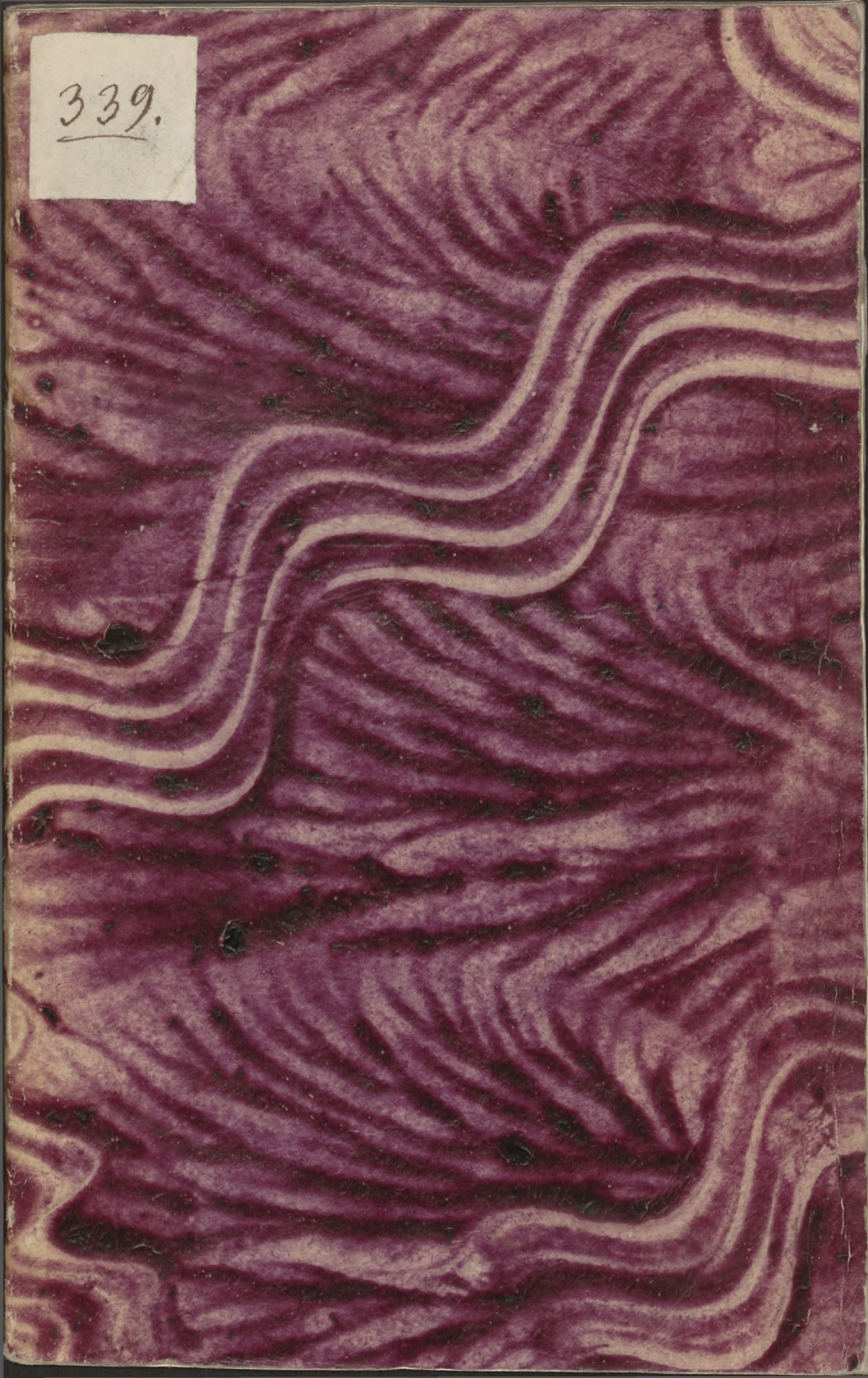

339.

~~289~~

497.

Alg. 339.

Lühike

risti - usso õppetud

ni hõlpsa

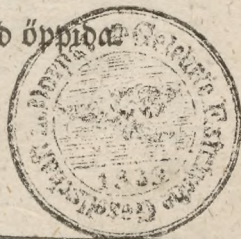
Küssimiste ja kostmistega kokkopantud,

et ka

pissokesed lapsed omma wannematte läbhi

sedda

omma hinge kassuks woiwad õppida

Tartus, 1839 aastal.

Trükitud Lindworsi pärriatte kirjadega.

N° 1980.

Daß hierin nichts gegen die Grundsätze der Augsburgischen Confession enthalten ist, wird desmittels attestirt.

Riga-Schloß, den 24. Oktober 1839.

Im Namen und von wegen des Livländischen Evangelisch-Lutherischen
Provinzial=Consistoriums

Präsident N. Transehe.

Secretair Gliedner.

Der Druck ist unter den gesetzlichen Bedingungen gestattet.
Dorpat, am 6. November 1839.

(L. S.)

M. v. Engelhardt,
Censor.

G e s t k ö n n e .

Keifile fristlikko wannemille, kellele Jummal lapsi on annud, sowin minna süddamest sedda tarkust üllewelt, et nemmad ommad lapsed, kes nende kätte on ustud, nenda woiksid kaitsta ja hoida, et nemmad õigusse priks saaksid, kes rohkeste wilja kandwad, neile rõmuks ja sure Jummal aauks.

Keige üllem assi fristlikko laste kaswatamisse jures on tõeste se, et wannemad ommad lapsed jo warakult Jeesusse jure juhatawad, et nemmad omma keige parrema sõbraga tuttawaiks sawad. Sedda ei salga kül ükski moistlik ja jummalakartlik inimenne, agga sest polest ekfiwad wägga wannemad, ning pea se keige surem hulk risti rahwa seast, et nemmad jo maast maddalast lastele õppetust ei anna, sest nemmad ei mõtle õppetusse peäle enne kui lapsed jo peawad koli ehk foggone luggemissele minnema, ehk nemmad ütlewad nendagi: lapsed on alles pissofesssed ning nõdrofesssed. Nenda lähhawad, Jummal parrako! wannematte holetusse läbbi need esfimesed wiis ehk kuus aastat laste ellus kasfota möda, ja juhtub siis, et keiksuggune wallatus ja ülleannetus nende süddames maad wõttab ja nemmad waimo pimmedusse sfisse jäwad. Gest se on kül teädaw assi, et ni pea kui lapsed õppiwad kõnnelema, tahhawad nemmad ka midbagi

tehha. Kui wannemad neid nüüd mitte Jeesusse jure ei juhata ja Jummalala sannaga tutwaks eite, siis wõtwad nemmad keif suggust wallatust ette, ning kui nende wannemad alles se jures ni rummalad ja jummalafartmatta on, et nemmad laste wallatust heaks kiitwad; ja hea melega selle peäle watawad, siis jurduwad lapsed nenda kurjusses, et ka pärrast üks kristlik koolmeister ehk õppetaja ei tea, mis ta nisugguste lastega peab teggema, kes õppetamatta ja harrimatta on jäänud ja kui metsapuud ülleskasnud. Eks se paljo parrem ei olleks, kui iggaüks isä ja emma omma waeste lastele monda head õppetust Jummalala sannast annaks ning sega nende meelt ja süddant täidaks? Ma ussun kül, et monned wannemad sedda hea melega tahhaksid tehha, agga ei tea, mil wiisil nemmad peaksid omma lapsi kolitama. Sepärrast ollen Jssanda abbiga nõuks wõtnud neid lühhikesi küsinnissi, mis ma keige lastele kaswaks ollen kirjotanud, trüffi anda. Kui nüüd neist iggapääw üht ainust küsinnist lastele saggedaste ette loetakse, ning teisel päwal jälle teist küsinnist, ni kui ka sedda, mis laps eile on kuulnud ja pähhe õppinud tagga küsitaakse, siis sawad lapsed sel wiisil ka kawniste walmistud, et nemmad pärrast kolis Jummalala sanna woiwad moista ning tähhele panna. Kui nende küsinniste jures ka monda kallist tunnistust uest Testamentist ehk Piibli ramatust lastele ette rägitaakse, siis saab nende hinge kasso weel surem ollema, kui ka mu asja sees Jummalala tahtnise järrel lapsed kaswatakse Jssanda Jeesusse armastusjes ja karistamisjes. Sedda joudo andko se armolinne Jssand Jummal rohkeste keige wannemille Kristusse Jeesusse, meie Dnnisteggia pärrast Amen.

Käski kirriko jures sel 22. Augusti kuul 1839 aastal.

Jesuse nimel ja auuks!

Küsiminne.

1. Mis peab igga ühhe innimesse keige surem murre ollema?

Et temma iggaweste önsaks saaks.

Noudke ennaste önnistust takka kartusse ja wärris-
tussega Wilip, 2, 12.

2. Kes tahhab ning woib meile iggawest önnistust anda?

Armolinne Jummal.

Jummal on meid önsaks teinud ja kutsnud pühha kutsmisega. 2. Tim. 1, 9.

Kristus Jeesus on maailma sisse tulnud, pattused önsaks teggema. 1. Tim. 1, 15.

3. Kust meie teame, et üks Jummal on?

Temma surest teggudest ja temma pühhasst sannast.

Taewad juttustawad Jummalat au ja taewa laus-
tus kulutab temma kätte tööd. Paul. 19, 2.

4. Kas meie iholikko filmaga Jummalat woime nähha?

Ei woi mitte, sest temma on üks näggematta Waim.

Jummal on üks Waim, ja kes tedda kummardamad, need peawad Waimus ja tões kummardama. Joan. 4, 24.

5. Kas Jummalal ka algmist olnud?

Temmal ei olle ialge algmist olnud, temma on iggawessest aiaft iggaweste olnud.

Enne kui mäed sündsid, ja enne kui ma:ilm lodi, siis olled sinna Jummal iggawessest iggaweste. Paul. 90, 2.

Sinna Jummal olled sesamma, ja so aastad ei lõppe mitte ärra. Paul 102, 28.

6. Kui kaua saab temma ellama?

Iggawessesk aiafs, se on, temmal ei sa ialge otsa. Minna ollen A ning D, alginne ja ots, ütleb Jēsand, kes on, ja kes olli ja kes tulleb, se keigewāggewam. Ilm. 1, 8.

7. Kas siis Jummal ifka nenda jääb, kui temma olnud?

Jah, sest temma on muutmatta.

Keif hea andminne ja keif täis and on illewelt ja tulleb mahha walguſte Jēſaſt, kelle jures ei olle muutmist egga wahhetamiſe:warjo. Jak. 1, 17.

8. Kui suur on temma wāggi?

Temma on se keigewāggewam, ning woib keif tehha, mis temma tahhab.

Minna ollen se keigewāggewam Jummal k̄i minno palle ees, ja olle täieste wagga. 1. Moſ. 17, 1.

Agga meie Jummal on taewas, temma teeb keif mis ta tahhab. Paul. 115, 3. Kui temma ütleb, siis se sünnib, kui temma k̄äſſib, siis ſeiſab walmis. Paul. 33, 9.

9. Kas Jummal peaks keif teädma ja moistma?
 Lemma teab ja moistab keif.

Jnnimenne nääb, mis silma ees, agga Jehowa nääb, mis süddames. 1. Sam. 16, 7. Ükski loom ei olle temma ees näggematta, waid keif on paljas ja arwalik temma silma ees. Ebr. 4, 13.

10. Kus on Jummal?

Röigis paifus.

Ruhho pean ma minnema sinno Waimo eest? ja kuhho pean ma pöggenema so palle eest? Kui ma astuksin taewa, siis olled sinna seäl, kui ma peaksen asset teggema pörgusse, wata, siis olled sinna seäl. Kui ma wöttaksin koido tiwad ja elaksin wiimses merre otsas, siis seälgi so käsfi mind juhataks, ja sinno parem käsfi peaks mind kinni. Ja kui ma wöttaksin üttelda: ommeti woib pimmedus mind katta; siis ö on walgus minno ümber. Ei te ka pimmedus sinno ees ööd pimmedaks, ja ö teeb walget kui pääw, pimmedus on nenda kui walgus. Paul. 139, 7—12.

11. Kas siis Jummal patto wihtab?

Jah, sest temma on pühha.

Teie peate pühhad ollema, sest pühha ollen minna, Jehowa teie Jummal. — 3. Mos. 19, 2. Pühha, pühha pühha on wäggede Jehowa. — Jes. 6, 3.

12. Kas Jummal keif töeks teeb, mis temma tootanud?

Jah, sest temma on tösfine ja armastab töt, temma isse on tödde.

Jehowa sanna on öige, ja keif temma tö on tösfidusfes. — Paul. 33, 4.

13. Mis teeb Jummal innimestele, kui nemmad head tewad?

Temma tasjub neile armo-palgaga.

Jummal maksab iggaühhele temma teggude järrele.
Rom. 2, 6.

14. Mis teeb temma neile, kes kurja tewad?

Temma nuhtleb neid.

Willetsus ja ahhastus tulleb iggaühhe innimesse hinge peäle, kes kurja teeb. Rom. 2, 9.

15. Mis pärrast teeb temma sedda?

Sest, et temma õige on.

Jummal on õige, ta armastab õigust. Paul. 11, 7.

Jehowa, meie Jummal on õige keige omma teggude sees. Jan. 9, 14.

16. Kas siis Jummal ka armolinne ja hallastaja on?

Kuidas muido, Jummal on üks hallastaja ja armolinne Jummal, pitkamelega ja rikkas heldus, sest ja tõest.

Jõsand on pitkamelega meie wasto, ja ei tahha mitte, et monned peawad hukka minnema, waid et keif peawad mele-pärrandamist kätte sama. 2. Petr. 3, 9.
Otsekui isä laste peäle, hallastab, nenda hallastab Jõsand nende peäle, kes tedda kartwad. Paul. 103, 13.

17. Kelle wasto on Jummal armolinne ja hallastaja?

Keige omma lodub-asja wasto.

Hea on Jõsand keifide wasto, ja temma hallastus käib keif üle temma teggude. Paul. 145, 9.

18. Agga kelle wasto keige ennamiste?

Jummala laste wasto.

19. Dns ennam kui üks Jummal?

Üks ainus Jummal on.

Minna o'len Jehowa ja ei ükski ennam, ei ükski muud Jummalat ep olle, kui minna. — Jes. 45, 5. Jssand, meie Jummal, on üks ainus Jssand. Mark. 12, 19.

20. Mis nimmi on sel ainsal Jummalal?

Jssa, Poeg ja Pühha waim.

Minge ja õppetage keik rahwast ja ristige neid Jssa ja Poia ja Pühha waimo nimmel. Matt. 28, 19.

21. Siin kulufse kolm nimme, kas siis ka kolm Jummalat on?

Ei olle mitte kolm Jummalat, waid üks ainus Jummal, agga kolm temma ollemisses ja need kolm on üks.

22. Kes on nende seas se keige üllem?

Nemmad kolmekeste on üks.

23. Kes on sind lonud?

Jummal, se Jssa, se Poeg ja se Pühha waim.

Eks meil keikil ei olle üks issa? eks üks Jummal ei olle meid lonud? Malak 2, 10.

24. Mis on se kolmainus Jummal lonud?

Jummal on mind ja keik lomad lonud.

Algmisses loi Jummal taewast ja maad. 1. Mos.

1, 1. Jssand, sa olled keik asjad lonud, ja sinno tahtmisses läbbi on nemmad, ja on lodud. — Jlmut. 4, 11.

25. Mitmesuggused on lomad?

Rahhesuggused, 1. näggematta. 2. nähtawad lomad.

26. Mis on näggematta?

Mis meie filmaga ei nä.

27. Mis on nähtaw?

Mis meie filmaga näme.

28. Kes on need näggematta lomad?
Inglid.

29. Mis on Inglid?

Nemmad on waimud, Summalast lodud.

Eks nemmad feik ei olle teniad waimud, wäljaläskitud tenistusfeiks nende pärrast, kes õnnistust peawad pärrima. — Ebr. 1, 14.

30. Mitmesuggused on Inglid?

Kahhesuggused, teised head, teised furjad Inglid.

31. Mis tewad head Inglid?

Nemmad kiitwad Summalat, tewad temma tahtmist ja kaitswad ja hoidwad innimesi.

Jesand tahhab ommad Inglid sinno pärrast kaskida, et nemmad sind peawad hoidma keige so tede peäl. Käite peäl peawad nemmad sind kandma, et sa omma jalga kiwwi wasto ei touka. Paul. 91, 11, 12.

32. Dns Summal ka furjad Inglid lonud?

Jah, on lonud, agga mitte furjaks, waid heaks ja ilma pattota.

33. Mis need furjad Inglid siis algmisses ollid?
Head Inglid.

34. Kust nemmad siis furjaks sanud?

Se läbbi, et nemmad hea melega Summalast ärra on tagganenud, patto teinud ja nenda enneste sü läbbi furjaks ja pattuseks sanud.

35. Mis asjast on Summal feik lonud?

Ei ühhestki asjast.

Summal on feik teinud sest, mis ep olle olnud.
2. Makk. 7, 28.

36. Mitme päwaga on Summal feik lonud?

Kue päwaga.

37. Kelle heaks on temma maailma lonud?
Innimeste heaks.

38. Kes on üllemad neist nähtawaisi lomadesi?
Innimesed.

39. Kust on Jummal esimesse innimesse ihho lonud?
Ühhest mulla tükkist.

40. Kust temma hinge sai?

Jummal puhhus temma ninnasseühhe ellawa hinge.
Jummal walmistas sedda innimest, mis põrm on
mullast ja puhhus temma ninnasse ellawat õhko;
nenda sai innimenne ellawaks hingeks. 1. Mos. 2, 7.

41. Kelle sarnatseks on Jummal innimest lonud
hinge polest?

Jummal on innimest ennese sarnatseks lonud,
ennese näo järrele, nenda, et temma olli pühha, õige
ja õnnis.

Jummal ütles: Tehkem innimest ennaste näo jär-
rele, ennaste sarnatseks, et nemmad wallitsewad
ülle kallade, mis merres, ja ülle lindude, mis
taewa al, ja ülle lojuste ja keik ülle se ma ja keik
ülle romajatte, mis ma peäl romawad. Ja Jum-
mal loi se innimesse omma näo järrele, Jummal
näo järrele loi ta tedda, mehheks ja naeseks loi
temma neid. 1. Mos. 1, 26, 27.

42. Mis esimesse innimesse nimmi olli?
Adam.

43. Mis temma naese nimmi olli?
Ewa.

44. Kust Jummal Ewat loi?
Adama küljeluuist.

45. Kus nemmad mollemad ellasi?
Paradisis.

46. Mis olli Paradis?

Üks illus ja kaunis aed, mis Summalisfi olli teinud.

47. Kas esimesed innimesed pattused ollid?

Ei mitte, nemmad ollid ilmafiita, feigest pattust ja willetsusfest ilma. Nemmad ollid Summala pallenäo järrele lodud.

Summal on ianimest lonud, et temma ei piddand surrema ja on tedda omma ennese ollemisse sarnatseks teinud. Ugga kurrati kaddeusse läbbi on surm maailma sisse tulnud. Tark. ram. 2, 23, 24.

48. Kas nemmad Paradisi jänud?

Ei jänud, waid neid aeti seält wälja.

49. Mis pärrast aeti neid wälja?

Sepärrast et nemmad Summal käsfust ollid ärratagganenud ja nenda Summala wasto patto teinud.

50. Kuidas nemmad fiis on patto teinud?

Körkuse ning wastopannemisega.

51. Mis läbbi näitsid nemmad omma kõrkust?

Nemmad tahtsid Summala sarnatseks sada.

52. Kuidas pannid nemmad Summala wasto?

Nemmad söid fest ärrakeeldud puust.

53. Kes neid nenda on eksitanud?

Kurrat omma pettusse ja kawwalusse läbbi.

54. Kes on kurrat?

Kurja wainude üllem.

55. Mis on innimenne patto läbbi ärrakautanud?

Keif omma õnnistust ja on se läbbi feige surema hädda ja waewa sisse sattunud.

56. Kes on sedda ärrakautanud?

Adam ja temma läbbi keif innimesed, temma läbbi on keif innimesed kurrati sarnatseks sanud.

Disekui ühhe innimesse läbbi pat on maailma sisse tulnud, ja patto läbbi surm, nenda on ka surm keikide innimeste sisse läbbi läinud, kelle ühhe sees nemmad keif on patto teinud. Rom. 5, 12.

57. Mis on pat?

Pat on keif se, mis Jummal kasso wasto on. Iggauks, kes patto teeb, se teeb ka sedda, mis kasso wasto on, ja pat on se, mis kasso wasto on. Kes patto teeb, se on kurratist, sest kurrat teeb patto algmisest. 1. Joan. 3, 4, 8.

58. Mitmesuggune on pat?

Kahhesuggune 1. pärrispat ja 2. teggopat.

59. Mis on pärrispat?

Se on se suur hinge hädda, mis meie ommaft wannemist pärrime.

Innimesse süddame mõtlemisfed on kurjad temma lapse põlwest. 1. Mos. 8, 21.

60. Mis on teggopat?

Keif, mis mele ja mõtte, fanna ja teggudega, Jummal kasso wasto tehakse.

61. Kas meie ka patto teme?

Jah, Jummal parrako!

62. Mis on patto palk?

Iggawenne surm.

Surm on patto palk, agga iggawenne ello on Jummal and Kristusse Jeesusse, meie Jösanda sees. Rom. 6, 23.

63. Kas meie ommaft wäest pattust woime lahti sada?

Ei paigast mitte, se on üks woimata asfi.

64. Kas meie siis woime patto wasto abbi leida?
Jah, Jummal armu läbbi.

65. Kas siis Jummal pattuste wasto ka armolinne on?
Jah, temma hallastab teikide innimeste peäle.

Ja neid moistetaks temma armust bigeks ilma, se ärralunnastamisest läbbi, mis Kristusese Jeesuse sees on. Rom. 3, 24.

66. Misga on temma sedda hallastust üles näitnud?
Sega, et temma omma ainosündinud poega meile on finkinud.

Sest nenda on Jummal ma-ilma armastanud, et temma omma ainosündinud Poia on annud, et ükski, kes temma sisse ussub, ei pea hukka sama, waid et iggawenne ello temmal peab ollema. Joan. 3, 6.

67. Mikspärrast on temma siis omma Poega meile finkinud?

Et temma meid ärrapeästats ja õnsaks teeks.

Jesus Kristus on ma-ilma sisse tulnud pattused õnsaks teggema. 1. Tim. 1, 15.

68. Mis on Jummal Poia nimmi?
Jesus Kristus.

69. Kes on Jeesus Kristus?

Jummal poeg, tõssine Jummal ja tõssine inimenne.

70. Kellest on temma kui tõssine Jummal sündinud?
Dmmast taewasest Isast iggaweste.

Minna ollen Isast wäljaläinud ja tulnud ma-ilma sisse, ta jättan ma ma-ilma mahha ja lähhün Issa

jure. Ja wata heäl ütles taewast: Sesinnane on minno armas Poeg, kellest mul hea meel on. Joan. 16, 28. Matt. 3, 17.

71. Kellest on temma kui tössine innimenne sündinud?
Neitsist Mariast.

72. Miskpärrast on temma inimisjeks sündinud?
Et temma meie pattude eest woiks kannatada ja neid ärramasta.

Ja teie teate, et Kristus on armalikkus sanud, sepärrast et ta meie pattud pididi ärrawõtma ja patto ei olle mitte temma sees. 1. Joan. 3, 5.

73. Mis pididi temma meie pattude pärrast kannatama?
Hirmsat abhastust hinge ja ihho polest ja kibedat risti surma.

74. Kuidas on temma ärrasurnud?
Temma sai risti podud.

75. Mis kasso on meile temma surmast?
Se läbbi olleme ärralunnastud.

Temma sees on meil ärralunnastamine temma werre läbbi, pattude andeks andminne temma armorikkust möda. — Ewes. 1, 7.

76. Redda on Kristus ärralunnastanud?
Mind ja keik innimesi.

77. Kellest on temma meid ärralunnastanud?
Pattust, surmast, kurratist ja pörgust.

78. Kui Kristus olli ärrasurnud, mis siis temmaga tehti?
Temma sai mahhamaetud.

79. Dns ta ka pörgo läinud?

Jah, ta on pörgo läinud kolutama neile, kes pörgus on, et temma se õige õnnisteggia on.

80. Kas temma woinud surma sisse jada?

Se olli woinatta asfi, waid temma on surrust üllestousnud.

81. Millal on temma üllestousnud?

Kolmandamal päwal.

82. Kus temma pärrast sedda on jänud?

Temma läts üles taewa.

83. Mis temma taewas teeb?

Temma istub Jummalal, omma keigewäggewama Jäsa parremal käel.

84. Kas temma weel ikka meie jures on?

Jah, temma on meie jures ma-ilma otsani, agga mitte nähtawal kombel.

85. Millal meie silmad tedda peawad näggema?

Wiimisel päwal, siis temma tulleb nähtawal kombel.

Wata, temma tulleb pilwedega ja keif silmad peawad tedda näggema, ka need, kes tedda on läbbipistnud, ja keif selle ma sugguarrud peawad temma pärrast ulluma: jah, amen. Ilmut. 1, 7.

86. Mikspärrast tulleb temma siis?

Et ta tahhab kōhhut moista ellawatte ja surnutte peäle.

Sest meie peame keif awwalikkus sama Kristusse kōhto järje ees, ja iggäiks peab sedda möda sama, kei temma ihhus on teinud, olgo hea ehk kurri.

2. Kor. 5, 10.

87. Mis nüüd peame teggema, et meie Kristusse läbbi õnsaks same?

Meie peame temma sisse ushma, sest usk teeb õnsaks, kui temma teggew ja ellaw on.

Uusu Jeesuse Kristuse sisse, siis saad sinna ja sinna perre ünsaks. — Apost. teg. 16, 31. — Kristuse Jeesuse sees ei maksa ümberleikatud egga ümberleikamatta, waid se uff, mis armastuse läbbi teggew on. Kal. 5, 6.

88. Agga kes peab usko meie sees süütma?
Pühha Waim.

89. Kes on pühha Waim?

Üks ainus tõsine Jummal, Issa ja Poiaga.

90. Mil wiisil sütab pühha Waim meie usko?

Kui pühha Waim meid Ewangeliumi ehk armo-
õppetuse läbbi kutsub.

91. Mis se jures meie koguus on?

Meie peame sedda kutsmist heal meel wasto-
wõtma.

92. Mil wiisil wöttame sedda wasto?

Kui meie viete pattust pörame.

93. Mis on pattust pöörminne?

Üks õnnis süddame parrandaminne.

94. Kuidas hakkab innimenne ennaft parrandama?

Kui temma õppib ommad pattud tundma.

95. Mis tulleb patto tundmisest?

Süddamelik kurbdus ning iggatseminne Jum-
mala armo järrele.

Se kurbastus Jummal parrast sadab melepar-
randamist õnnistusets, mis ei kahhetseta, agga
maailma kurbastus sadab surma. 2. Kor. 7, 10.

96. Mis kasso saab nisugguse pattusele sest weel?

Jemmal saab fihhotud Jummalast pattude an-
deksandmist ja armo palluma.

97. Kas tahhab Jummal heal meel meie pattud andeks anda?

Jah, Jeesuse Kristusse pärast.

Kas mul ial peaks hea meel ollema ühhe väla surmast, ütleb Jeesand Jehowa; eks sest ei ole hea meel, kui ta ümberpöörab omma tede peält, et ta võiks ellada. Esek. 18, 33. Jeesus Kristus on tulnud otseimaja õnneste tegema, mis ärrakadunud on. Luf. 19, 10. Kristusse sees on meil ärralunnastamine temma wette läbbi, pattude andeks andmine temma armo rikkust möda. Ewes. 1, 7.

98. Kust meie sedda teame?

Temma isse on meile sedda tootanud.

Agga kui se, kes väl, pöörab teist omma pattudest mis ta teinud, ja peab teist mo seadmisest ja teeb, mis koguus ja õigus on, se peab tõeste ellama, ei mitte surema. Esek. 18, 21. Kui meie ommad pattud tunnistame, siis on Jummal uustaw ja õige, et ta meile pattud andeks annab, ja teeb meid puhtaks teigest üllekohtust. 1. Joan. 1, 9.

99. Mis sünnib siis, kui olleme pattust pöörnud? Üks õige ello parrandamine, üks uusündimine.

100. Mis se ello parrandamine on?

Kurja mahhajätma ning head tegema.

101. Kas inimene jouab sedda ommast wäest teha?

Ei mitte ommast wäest, waid Jeesanda armo ja wäe läbbi.

Ei olle sedda, kes head teeb, ei ühteainustke. Paul. 14, 3.

Ja neid moistetakse temma armust õigeks ilma, se ärralunnastamise läbbi, mis Kristusse Jeesuse sees

on. Rom. 3, 24. Armust ollete teie õnsaks sa-
nud. Ewes. 2, 5. Minna ärrandan keit Kris-
tusse läbbi, kes mind wäggewaks teeb. Wilip. 4, 13.

102. Mis teeb Jummal arm pattust pöörjatte sees?
Temma parrandab nende moistust ning tahtmist.

103. Kellest saab se moistus peästetud?
Dmmast lodud sõggedussest.

104. Mis saab temmale siis ilmutud?
Jummal armolinne nou ja tahtminne.

105. Kellest saab tahtminne peästetud?
Patto armastussest ning wallitsussest.

106. Misga saab temma siis täidetud?
Armastussega Jummal ja õnnisteggia wasto.

107. Mis kasso tulleb innimessele se läbbi?
Temma saab Jummal lapses.

108. Mis nüüd nende pattudega saab, mis nem-
mad enne ollid teinud?
Nemmad sawad andeks antud.

109. Mis saab se wasto neile arwatud ja kingitud?
Jesusse Kristusse õigus.

Sest temma on tedda, kes ühhestki pattust ei teäd-
nud, meie eest patto ohwriks teinud, et meie pid-
dime Jummal õigusseks sama temma sees.
2. Kor. 5, 21.

110. Kuidas arwab siis Jummal neid Kristusse
pärast?

Kui ilmasüta ja pattota.

111. Kellega sawad nemmad ühhendatud?

Selle kolmeaino Summalaga.

112. Mis peawad nemmad teggema, kui nemmad tahtwad se õnsa ossasamisse sisse jada?

Nemmad peawad ikka ustawamaiks sama Summala armo tahtmisse wasto.

113. Mis neid se pole peab fihhotama?

Summala fanna.

114. Kust meie Summala fanna leiame?

Piibli ramatust.

115. Mis tarwis on Summala fanna meile antud?

Et meie sest õppime viete nskma ning jummalafartlikkul wisil ellama.

Keif pühha firri on Summalast sisse antud ja sadab kässo õppetussseks, nomimissseks, parrandamissseks, juhhatamissseks, mis õigusse on, et üks Summala innimenne woiks täieste kõlbalinne ja keige hea töle täieste walmistud olla. 2. Timot. 3, 16. Pühhad kirjad woiwad sind targaks tehha õnnistussseks usso läbbi, mis Kristusse Jesusse sees on. 2. Timot. 3, 15.

116. Kas on meie kohhus sedda tehha?

Sah on, sest meie ollemesedda Summalale tootanud.

117. Millal on se sündinud?

Pühha ristmisses.

118. Misga sa olled ristitud?

Beega.

119. Kelle nimmel sinna olled ristitud?

Summala se Issa, Poja ning pühha Waimo nimmel.

120. Kelleks olled sa ristmisfes sanud?
Ma sain Summala lapses.

121. Mis sawad Summala lapsed?
Ello ning õnnistust.

122. Kuidas saab se waimoliik ello nende sees finnitud?
Pühha õhto sõma aia läbbi.

123. Kes on pühha õhto sõma aega seädnud?
Meie Issand Jesus Kristus.

124. Mil aial?
Sel õsel, mil tedda ärraanti.

125. Kellele on temma sedda seädnud?
Keige ristirahwale, isseärranis neile, kes tõssisfed
risti innimissfed on.

126. Kes on tõssisfed risti innimissfed?
Need, kes Jesusse Kristusse sisse ussuwad, ja
felle sees pühha Waim on.

127. Mis annab temma neile pühha õhto-sõma-aia?
Omme ihho süa, omme werd jua.

128. Misga temma neile omme ihho annab?
Õnnistud leiwaga.

129. Misga temma neile omme werd annab?
Õnnistud winaga.

130. Mis kasso tulleb neile sest?
Nende usf saab finnitud.

131. Misga peawad nemmad omme usko ühes-
näitma?
Hea teggudega.

Uff kui temmal ei olle teggusid, on ta isse enneses
surnud. Kalat. 5, 6.

132. Millal teme meie head?

Siis keif meie Summala sanna ja kässo õppe-
tusse järrele ellame.

133. Kas nende käsfi siin ilmas ifka hästi käib?

Temma käib hästi, saggedaste agga sawad nem-
mad ka wihtatud ja takka fiusatud.

Ünsad on need, kedda takka fiusatakse õigusse pär-
rast, sest nende pärralt on taewa riik. Matt. 5, 10.

134. Kes neid wihtawad ja takkafiusatwad?

Kurjad innimesed.

135. Eks neil siis mitte abbi se wasto ei olle?

Jah on.

136. Kelle jures?

Summala, meie Issanda jures.

137. Kuidas nemmad abbi sawad?

Palwega.

138. Mis on palwe?

Uks kõnne Summalaga.

139. Kuidas peame Summalaga räkima?

Mi kui lapsed omma armsa Issaga.

140. Mis on meil Summalaga räkida?

Meie peame tedda palluma ning kiitma.

141. Mis peame temmalt palluma?

Keif, mis meile tarwis on.

142. Mis eest peame tedda kiitma?

Reige temma heateggemiste eest.

Mo hing kida Jummalat, ja keif, mis minno sees
temma pühha nimme; mo hing kida Jõsandat, ja
ärä unnusta mitte keif temma heateggemisist ärra.
Laul. 103, 1. 2.

143. Kuidas peame tedda siis palluma?
Su ja süddamega; Jeesuse Kristuse nimmel.

144. Kelle eest peame palluma?
Jõseenneste ja keige innimeste eest.

Sepärrast maenitsen minna keigeesste, et peab teh-
tama pallumissi, palwesto, pallumisist teiste eest,
ja tännamisist keikide innimeste eest. 1. Timot. 2, 1.

145. Mis kasso on meil palwest?
Meie same Jummalast kuulnud.

Jõsand on liggi keikile, kes tedda appi hüüdwad,
keikile, kes tedda tbe sees appi hüüdwad. Temma
teeb nende mele pärrast, kes tedda kartwad, ja
nende kiskendamist kuleb temma ja peästab neid
ärä. — Laul. 145, 18. 19.

146. Kuida same kuulnud?
Jummal annab, mis meie temmalt pallume, ehf
weel parremaid asjo.

Jummal woib ennam kui rohkeste tehha keif ülle se
mis meie pallume ehf moistame. Ewes. 3, 20.

147. Kas woiwad keif innimesed öiete palluda?
Ei woi muud, kui ükspäinis need usfliffud.

148. Kus ellawad need usfliffud?
Kristikogoduses.

149. Mis nemmad on?
Monned on õppetajad, monned üllemad ja wal-
litsejad, monned perred ning maiawannemad.

150. Mis peawad need õppetajad teggema?

Jummala sanna selgeste ning puhhaste õppetama.

151. Mis on kuuljatte kohhus?

Nende õppetajatte sanna wõtta ja neid kuulda.

Kuulge ommad juhhetajad, ja wõtke nende sanna, sest nemmad walwawad teie hingede eest, nenda kui need, kes wastust peawad andma, et nemmad sedda rõmoga tewad ja ei mitte õhkades, sest teil polle sest mitte kasso. Ebr. 13, 17.

152. Mis peawad üllemad teggema?

Nemmad peawad õigust teggema ja risti koggo-
dust kaitsema.

153. Kuidas nemmad sedda foggodust kaitsewad?

Kui nemmad kurjad nuhtlewad ning waggad armastawad.

Sest wallitsejad ei olle hirmus hea teggudele, waid kurjadele; agga kui sinna ei tahha selle üllema hirmo karta, siis te head, ja siis saad sinna kitust temmalt. Sest temma on Jummala tener sinno heaks, agga kui sinna kurja teed, siis kardad, sest ta ei kanna mõõka mitte ilma asjata, sest temma on Jummala tener, kättemaksja nuhhelda sedda, kes kurja teeb. Rom. 13, 3. 4.

154. Mis peawad allamad teggema?

Nemmad peawad üllematte sanna wõtma.

Agga hing heitko ennast üllematte alla, kellel keis-
gelüllem melewald on, ei mitte ükspäinis nuhtlusse,
waid ka süddame tunnistusse parrast. Rom. 13, 1. 5.

155. Kuidas peawad abbiello rahwas teine teisega
ellama?

Puhtas armastusses.

Naesed kuulge omma meeste sanna, nenda kui koh-
hus on Jõsanda sees; mehed armastage ommad
naesed ja ärge sage wihaseks nende wasto. Kolos.
3, 18. 19.

156. Mis peawad wannemad omma lastele teggema?
Nemmad peawad neid Jõsanda maenitsemis-
ses ja karristamises kaswatama.

Ja teie isad, ärge ärritage mitte ennesti lapsi
wihhale, waid kaswatage neid karristamises ja
Jõsanda maenitsemises. Ewes. 6, 4.

157. Mis on laste kohhus wannemate wasto?
Nemmad peawad neid armastama ja auustama.
Lapsed kuulge omma wannemate sanna Jõsanda
sees, sest se on õige. Ewes. 6, 1.

158. Mil wiisil peawad nemmad sedda teggema?
Nemmad peawad nende sanna hea melega kuulma.

159. Kui kaua peab innimenne wagga ollema kui
temma tahhab õnneks sada?
Ello otsani.

160. Kes teeb meie ellule otja?
Wialik surm.

161. Kus jääb innimenne, kui temma on ärrisurnud?
Sing lähhab Summala kotho ette, ning ihho mulda.

162. Kas siis ihho jääb mulla sisse?
Ei mitte, waid temma saab illestouzma.

Sinno surnud sawad ellusse ja touzwad ihhoga
ülles Jes. 26, 19. Üks lihhalik ihho külwatakse,
üks waimolik ihho ärratakse ülles. 1. Kor. 15, 44.
Tund tulles, millal teik, kes haudade sees on, pea-

wad temma heäle kuulma ja wälja tulles, kes on head teinud ello üllestousmisfeks, agga kes on pahha teinud huffamoistmisfe üllestousmisfeks. Joann. 5, 28. 29.

163. Millal?

Wiimfel päwal.

Kes minno lihha sööb ja minno werd joob, sel on iggawenne ello, ja minna ärratan tedda ülles wiimfel päwal. Joan. 6, 54.

164. Kes saab üllestousma?

Keif innimised, kes on ärrasurnud.

165. Kes saab neid üllesärratama?

Jesus Kristus.

166. Misga saab temma neid üllesärratama?

Omma keigewäggewama heäleaga.

167. Mispärrast saab temma neid üllesärratama?

Et nemmad temma kohto järke ette saaksid.

168. Kuidas saab temma kohhut moistma?

Iggauks peab sedda-möda sama kui temma on ellanud; temma saab neile tasfuma nende tööd.

Mis kohtoga teie kohhut moistate, sega peab teie peäle kohhut moistetama ja mis möödoga teie möödate, sega peab teile jälle möödetama. Matt. 7, 2. Sest se peab sündima, et innimesse Poeg tulles omma Jäsa au sees omma Ingliseega ja siis tasfub temma iggauhhe kätte temma tö järrele. Matt. 16, 27.

169. Kuhho need pühhad sawad sadetud?

Temma parrema kaele.

170. Kus need furjad innimesesed sawad seisma?
Temma pahhamal kael.

Kui innimesse poeg tulles omma au sees ja keif
pühhad inglid temmaga, siis istub temma omma
aujärje peäl ja siis peab keif rahwast temma ette
kõggutama, ja temma lahutab neid ühhest ärra,
nenda kui karjane lambad ärralahutab sikkudest;
ja temma panneb lambad omma parrema kaele,
agga sikkud pahhama kaele seisma. Matt. 25,
31. 32.

171. Mis wõttab temma hea innimestega tehha?
Temma wottab neid taewa.

172. Mis nemmad seäl sawad?

Sggawest ello ja rõmo.

Jummala tell on innimeste jures, ja temma tah-
hab nende jures kui telki sees ellada, ja nemmad
peawad temma rahwas ollema ja Jummal isse
tahhab nendega olla nende Jummal. Ja Jum-
mal tahhab ärrapühkida keif weepisfarad nende
silmist, ja surma ei pea ennam ollema, egga lei-
namist, egga küssendamist, egga waewa ei pea en-
nam ollema, sest et esimesesed asjad on ärraläi-
nud. Joan. ilmut 21, 3. 4.

173. Kus need furjad innimesesed jäwad?
Neid lükkatakse pörgo hauda.

174. Mis sawad nemmad seäl kannatama?
Sggawest waewa ja wallo.

Suus wõttab temma ka bölda neile, kes pahhamal
kael on: Minge ärra minauft, teie ärranetud, ig-
gawesse tullesse, mis walmistud on kurratile ja
temma inglidele. Matt. 25, 41. Ja needsinnat-

sed lähhäwad iggawesse wallusse, agga need, kes
õiged iggawesse ellusse. Matt. 25, 46.

175. Kus taewas ja ma jäwad?

Taewas ja ma lähhäwad huffa.

Se taewas ja se ma lähhäwad huffa, agga minno
fannad ei lähhe mitte huffa. Matt. 24, 35.

176. Mis saab Jummal nende assemel teggema?

Ühte uut taewast ning ühte uut maad.

Agga meie otame ned taewad ja uut maad, temma
tootusse järrele, kus õigus sees ellab. 2. Petr. 3, 13.

